

FRAN ČRNAGOJ:

„Ali nas boš res na meh odrl?“

tric — daj še meni nekoliko lopato! Bom še jaz vbadala!« pravi Majda, ki je gledala, kako sem preobračal zemljo z lopato.

»Pa še meni — in še meni!« se oglasita še Titko in Marcek, ki sta stala poleg.

»Vi ste še preslabi in premajhni za to delo,« jim odgovorim mirno in delam dalje.

»Preslabi in premajhni? Le poglej, kako smo že veliki in močni!«

In vsak od njih je izkušal, da se kar najbolj vzravna in zavihti stisnjene pesti.

»Pa vendar niste za to delo. Kmalu bi se utrudili in naveličali in komaj da bi pričeli, že bi pometali lopate proč in me pustili samega.«

»Ne, ne — samo poizkusi z nami, pa boš videl, da ne!« hite vsi trije.

Ker mi niso dali miru in so le tiščali vame, jim pravim:

»No, pa dobro! Naj bo! Jutri vam dam vsakemu svojo lopato. Pojdemo na delo, in pomagali mi boste tudi vi. Samo en pogoj vam stavim: Kdor od vas ne bo delal z menoj do konca ves čas, imam pravico, da ga oderem na meh!«

»Kaj pa je to — oderem na meh?« se oglasi Titko.

»Kaj ne veš, kako je tudi naša mama odrla zajca na meh, da ga je potem spekla? Potegnila mu je vso kožo z glave in z života!« odgovori Marcek.

»Aha — in ti bi nam ravno tako potegnil kožo z glave in s telesa? To je pa precej hudo!« pravi Majda.

»Seveda je hudo! Pa saj vas nobenega ne silim; odrl bom samo tistega na meh, ki ne bo delal z menoj do konca. Kdor se tega boji, pa naj se nikar ne sili in naj se kopanja ne lotil!«

»O, jaz bom že delal do konca — in jaz tudi — in jaz tudi — boš videl! Ne bo nas treba odreti na meh!« so hiteli vsi trije.

»No, pa dobro! Jutri dobi vsak izmed vas lopato, in vzel vas bom za pomočnike. Zdaj pa pojdite domov k mamic, da vas ne bo zeblo!«

In stekli so vriskaje proč, ne mené se za to, da jih oderem na meh, ako ne bodo pridni.

Kdo pa so to: Majda, Titko in Marcek?

Nedavno sem prišel kar hipoma do petero otrok. Priselil se je namreč na mojo šolo tovariš z otroki, in ti otroci so sedaj tudi moji

otroci. Dušan je šele tolik, da dela prve poizkuse s smehom, Jana že sama po sobi stopica, Majda hodi prvo leto v šolo (pa zna že pisati in brati!), Titko bo to storil prihodnjo jesen, Markec pa pride na vrsto šele drugo leto. Potem pa lahko veste, kakšni so bili pomočniki, ki so se mi ponujali, in zato lahko tudi sodite, da so vsi zapadli usodi, da imajo biti po vrsti odrti na meh. Hudo sicer, a kaj se hoče — sami so hoteli tako!

Tekom dneva pa so bili nad mamico: »Kaj praviš, mamica, ali nas bo stric res na meh odrł?«

»Da — če ste se tako dogovorili, potem bo že res tako, če ne hoste pridni!«

»O — saj bomo — saj bomo! In ker bomo pridni, ne bo imel pravice, da nas odere na meh!« — In pomirjena jim je bila duša za nekaj časa.

Drugo jutro pa so bili že na vse zgodaj vsi pri meni in soglasno so vpraševali: »Stric — ali gremo vbadat?«

»Otroci! Niste dobro premislili! Gre vam za kožo, zato vam dam še en dan odloga. Ne pojdemo danes na delo, ker bi tudi mene vest pekla, da sem vas odrł, ne da sem vam dal dosti časa za premislek.«

»Ne, ne — saj nas ne bo treba dreti, ker bomo zares pridni!« so hiteli vsi z enim glasom.

Jaz pa sem bil trden in se nisem vdal. Sedel sem k pisalni mizi, oni pa so odšli poparjeni, vendar pa mirni in brez godrnjanja ter me tudi ves dan niso več nadlegovali.

Drugo jutro pa smo bili točno ob deveti uri na mestu, vsak s svojo lopato. Jutro je bilo krasno. Nikjer oblačka na nebu. Skozi lahko kopreno meglice se je solnce prijazno smejalo name in na moj ljubki drobiž. Vesel sem dvignil oči k nebu in zahvalil Boga za krasni dan. — In nič me ni trla zavest, da bom moral čez nekaj trenutkov morda že tega ali onega dreti na meh!

»No, pa pričnimo v imenu božjem!« in zapičil sem lopato v zemljo, da je nalahno zahrustljalo, ker je bila zemlja malce zmrzla, ker ob zori je kazal toplomer devet stopinj mraza in ob deveti uri tudi še nikakor ni bilo toplo.

In Markec, ki je lopato komaj nosil že dvesto korakov daleč, jo je na licu mesta spustil na tla z besedami:

»Da — ko je pa tako mraz!« in stisne mrzli ročici v žep.

»Jojzesna! Markec, kaj pa misliš — ali hočeš, da te stric že zdajle na meh odere?« se oglasi Majda vsa prestrašena.

Markec pa se s svojimi temnimi in globokimi očmi boječe in proseče ozre name.

»Markec, le brez skrbi tišči ročici v žep! Tebi tega ni zameriti, ker si res še majhen. Ko se ogreješ, boš pa delal še ti,« ga pomirim.

Titko in Majda pa sta se takoj krepko lotila dela. In ko sem jima strokovno pokazal, kako morata delati, da bo delo dobro, sta storila vsak po svojih močeh, da sta mi ustrezala. Šlo je težko, ker je bila ob vrhu rahla zmrzla skorja, ki mene pač ni ovirala, a je bila za nju že precej trd oreh. A šlo je, ker je naša barjanska zemlja silno rahla in lahka. In ko sem jima še odkazal najlažji del, sta vsa zadovoljna vbadala lopato v tla.

Tudi Markec se je končno ogrel in tudi on se je lotil dela.

In delali smo — delali, vmes pa kramljali in brbljali brez konca in kraja.

»Ko bi jaz tu le izkopal velikansko polževo hišo,« se oglasi Markec — pa se v istem hipu zavalil z lopato, ki mu je zdrsnila ob zmrzlini, na zemljo kakor je dolg in širok.

»Na — pa imaš polževo hišo!« se oglasi Majda karajoče.

»Ho, ho! Pa imam polževo hišo!« pobere smeje se Markec sebe in lopato in nadaljuje delo.

Tako se je Markec tekom dopoldneva premetaval z lopato še večkrat po tleh, da se pravzaprav ni vedelo, kdo je močnejši: ali Markec ali lopata.

»Stric! Pa kajneda bi nas ti ne odrl na meh, tudi če bi nehali delati!« se oglasi Titko.

»O — odrl, odrl, kakor smo se dogovorili!« pravim jaz.

»Pa bi bil zato zaprt in bi sedel — pošteno sedel! Saj brez kože bi mi vendar ne mogli hoditi po svetu, in zato bi te zaprli!« razlaga Titko.

»Brez kože bi seveda težko hodili po svetu — skoraj bi mislil, da bi sploh več ne hodili. Da bi bil pa jaz zaprt — to pa ne drži. Saj vas jaz nisem silil v to, mi smo se tako prostovoljno dogovorili in se tako pogodili. Pogodba pa je pogodba, ki se je je treba držati. Tako mislim jaz!«

»Krhėj, krhėj — krhėj, krhėj!« in tri lopate so odletele v stran, in »klop, klop, klop« so ploskali moji trije pomagači z vidnim navdušenjem in zrlí vsi trije v ono stran neba, kjer je letelo nekaj vran.

»No, kaj pa je to? Kaj pa naj pomeni ta krhėj?« vprašam začudeno jaz.

»Kaj tega ne veš? S tem se vendar vrane straše!«

»A — tako!« In kadar je letela potem mimo kaka vrana, je zletela tudi moja lopata v stran in »krhėj, krhėj« smo kričali vsi štirje, da so se nam vrane začudeno smejale, ker so menile, da smo znoreli.

»Stric, pa si ti res že kdaj koga na meh odr!« me vpraša Majda.

»O, res, res! Nekoč kar na en dan tri, po enega na dan pa že mnogokrat!«

»Ne, ne — ni res! Pokaži nos! Ej — rdeč je! Lažeš!« zavriska Majda od veselja.

»Moj nos je pač iz drugega vzroka rdeč, ker se za laž toliko zmeni kakor za lanski sneg! Ponovim še enkrat: Res sem jih odr! In pomni za vedno: Stric nikdar ne laže! Res sem jih odr!«

»Saj to ni mogoče!«

»Je, je mogoče! Pa še kaj drugega je mogoče! Ne samo odr! sem jih, ampak tudi spekel in snedel sem jih. To se pravi, spekla jih je naša mama — snedli smo jih pa vsi skupaj!«

»Kaaaj? — Spekli in snedli ste jih? — Otroke?« — In tri lopate so zastale, in troje obrazčkov je strmelo z odprtimi usti in prestrašenimi očmi vame.

»Otroke? — Kdo pa govori o otrokih? — Zajce vendar!« odgovorim jaz in strmim v otroke.

»A — zajce?! Jaz sem mislila pa na otroke!«

»Jaz pa na zajce! Imeli smo jih mnogo, mnogo, in kadar je manj: kalo mesa, pa sem odr! zajca, da smo ga pojedli,« pripovedujem.

»Jaz ne morem več — jaz sem truden!« se oglasi petletni Marcec.

»Jojzesna — Marcec — kaj pa misliš! Da te stric na meh odere!« zavrišči Majda.

»Pa če me tudi odere — jaz ne morem več — pa jel!«

»No — Marcec — prav priden si bil! Majhen si, pa vendar cel mož! Poldrugo uro si zdržal, in čas je, da greš k mami po kruha!«

Mi pa smo delali in brbljali naprej.

»Joj, kako že mene križ boli!« se oglasi Majda.

»Stric, kje pa ima Majda križ?« vpraša Titko.

»Križ? Na hrbtu!«

»Pa ga jaz ne vidim!«

»Križa na hrbtu ne vidimo. Tega si samo mislimo, ako potegnemo črto po hrbtu navzdol in črto od rame do rame počez. Ko bi mogli gledati v život, bi ta križ tudi res videli, ker so kosti v našem životu sestavljene v hrbtu precej v podobi križa. Po vrhu kože pa ima črn križ zaznamovan samo osel.«

»Osel? Zakaj pa ravno osel?«

»Zato, ker je Jezusa nosil na begu v Egipt.«

»Pa bi jaz tudi rad Jezusa nosil!«

»Ti pa Jezusa ne moreš nositi na hrbtu. Lahko ga pa nosiš v srcu. Priden in pošten bodi, pa boš imel vedno Jezusa v srcu!«

»Pa bom priden in pošten. Pa bom imel Jezusa v srcu!«

»Pa jaz bom tudi pridna in poštena!« se oglasi Majda.

»Prav, prav, otroka! Pridni in pošteni moramo biti vsi!«

Tako smo delali, brbljali in kramljali, dokler ni prišel čas, da je morala Majda oditi, da se pripravi za šolo, s Titkom pa sva nadaljevala delo, dokler ni naju njegova mamica poklicala h kosilu.

Na meh odreti pa mi ni bilo treba nobenega, ker so bili vsi trije — Majda, Titko in Marcec — prav vztrajni in pridni.

Vse prav.

„Vse prav!“

glasi se iz višav,
kot prišlo bi z neba:
mornar z višine jambora
ta kliče vsem pozdrav.

V kabini svoji kapetan
računi smer, ko gasne dan,
k počitku lega potnik vsak,
saj sredi morskih je planjav:
vse prav.

Kot ladji kapetan, mornar,
razum in vest sta tvoj brodar.
V njih varstvu človek sladko spi,
kadâr se njih pozdrav glasi:

„Vse prav!“

Andrej Rapè.

